

خاط و یازو مسئله سی

اهلي تورکمنلرینگ بیر خاطي بارمی؟
تورکمنستاندا اولانیلیان یازو دوزگونینگ اهمیتی!
داشاری یورتلرده چیقان تورکمن نطبعاتینگ شو مسئله بارادا قارایشی؟

عموما بو مسئله قارامیزدا حاضیرکی زاماندا تورکمن دیلینده بیر خاط رواج بولمادیغنی آیدماغیز گره گ، دیمه ک تورکمنستان دا اولانیلان تورکمن دیلی اهلي یوردلرده یاشایان تورکمنلرینگ آراسیندا بیر ادبی دیل حکمینده گوز اونگینه توتیلپ پیدالانان بولنسادا کریل یازو خاطي اولارینگ آراسیندا رواج تاپماندیر.

دورلی یورتلرده آزیقدا دوریان تورکمنلر اوز یاشایان یوردلریندا دومینانت دیلندا رواج بولان خاط و یا یازودان پیدالانیار لار. میثال اوچین ایراندا و اوغانیستاندا یاشایان تورکمنلر عاراپ پارس خاطینیدان اولانیپ تورکمنچه نشر و کتابلارنی چیقاریار لار.

داشاری یورتلرده یاشایان ایران تورکمنلرینگ نشرلرینده :
ایران تورکمنستانی ادلی ژورنال ، ایل گوچی و تازه یول و شونغا منگزش باشغادا
واقتلابین چیقان بیر ناچه ژورنال لاردا تورکمن دیلینده یازیلان تکست لرده دینگه عاراپ
پارس خاطیندا یازلیپ دیر. بو نشرلر هیچ هاچان تورکمنستاندا اولانیلان کریل خاطدان
پیدالانماندیر لار.

لاتین خاطي سونقی یئل لاردا تورکمنستان اوزباشداق و قاراشسیر ایغلان بولانی باری و
تورکمن دیلینگ یازوسی لاتین خاطینا اولانیان پروسه سیندان باری ایران تورکمنلرینگ
آراسیندا لاتین خاطدان پیدالانیلماقینگ تندنسیاسی (آقیمی) ایلیتادا داشاری یورتلرده
یاشایان تورکمنلرینگ نشرلرینده گوچلندی. شو پروسا حاضیرکی زاماندا ایران
تورکمنلرینگ داشاری یورتلرده چیقاریان نشرلری شاید و بو اول تورکمنلرینگ آرا
قادناشیقلارنی تازه بیر درجه ده باها ایه بولماقنی گورکزیار.

نشرلری چیقاران لار تورکمنلره بیر خاط گرکلی دیپ نتیجه یتیب تورکمنستاندا دوزیلن
لاتین یازونی اونگه چکیپ دیرلر ، اولارینگ پیکیرنه گورا اهلي تورکمنلرینگ بیر خاط
دان پیدالانماغی تورکمن دیلننگ اوسیش و اوزگیشکلر پروسه سینی بیله لیکده گچیرمه
گنه مومکین چیلیک برشی دیر دیپ اویلانیپ دیر لار.

یونه ولین یوقاردا آیدشیمیز یالی تورکمنصحرادا اولانیلیان خاط عاراپ پارس بولانی
اوچین عاراپ پارس خاطیندا ده یازیلان تکست لرده چاپ بولیار. کابیر شیغیرلار بولسا هم
لاتین و هم ده عاراپ پارس خاطیندا یازیار. بو نشرلرده لاتین خاطي ناحیللی یازولاردا

پیدالانلماقي حاقیندا دا ماغومات برلیپ و نامه اوچین لاتین خاڤی تورکمنلره گره کلي دپ دوشینش چیقاریپ دیرلار.

بیرنجی گزاک ایران تورکمنلری اوز نشرلرینینگ تورکمن دیلینده یازیلیان بولمینه دینگه عاراپ - پارس یازوسیندان پیدالانمائی ایسه م لاتین خاڤیندا دا یازیپ دیرلار. اونینگ سبابلری بیر طاراپدان ایران تورکمنلری تورکمنستانینگ علمی بارلاغ، مدنی و تاریخی چشمه لرینده ن اولانجاق بولیان تاقالاسی و اول بیر طاراپدان بولسا اولارینگ داشاری یورتلرده تازه دوران نسلی بو خاڤدان راحاتلیق بیلن پیدالانلماقي گوز اونگینه توتولماقي. نشرلری چیقارانلارینگ یازشیلارنا گورا تورکمنستاندا لاتین خاڤیندا چاپا چیقیان اثرلری اوزیمیز دوشینمه ک اوچین عاراپ خاتینا اوریپ ده، سونگینه چاغالارمیزا ینیرمه ک اوچین لاتین خارپنا اورمه ک، چوره گی ینگسه سینده ن ایمه ک بولیپ دوریار دپ دوشیندیریارلر.

شو اساسیدا حاضرکی زامان چیقیان نشرلرده یازیلیان تورکمنچه تکست لر میثال ادیب آیدساق سیاسی، تاریخی و مدنی تملار عموممان لاتین خاڤیندا و دینی یا روحی ماضمون بیلن یازیلان تکست لر بولسا عاراپ پارس خاڤدا برلیار.

البتده هم ایراندا و هم داشاری یورتلرده یازو و خاڤا دگیشلی سوراعلار بیلن عموممان دیلچي لر دال ده تورکمن مطبوعات چیقاریان یازجی لارتویارلاری بو مساله کوپ اونس بریپ بیرناچه ماقالالار و کیتابلار یازیدیرلار و اوز ایشلاپ دوردن الیپ پی لرني خالقا هدیرلایدیرلر. میثال ادیب آیدساق ایراندا:

گنبد قاووس دا یرلشیان یاغتی آدی تورکمن نشریاتتینگ دوزن الیپ بی سی و یا دا ایران تورکمنلرینگ گورنیکی مدنی و ادبیات و کیلی حکمینده تانالیان حاجی مئرات دوردی قاضی تورکمن دیلینی اوردیان کیتابچا (خود آموز تورکمنی) آدی بیلن چیقاران کیتابئندا دوزان تورکمن الیپ بی سی نی آیدپ بولار.

لاتین خاڤی ایران تورکمنلره آنغساد دوشمه سه ده اهلی یورتلرده یاشایان تورکمنلرینگ ایسلگنه لاییق بیر دیل اوزگیشگلری دپ آیدساق یالغیشمارس. البته شو یرده ینه بیر زادی آیدپ گچمه گمیز ضرور دیر: عاراپ - پارس خاڤی تورکمن دیلینداکی همه سس لری دولی بیان ادیب بیلمه یار.

پارس دیلینینگ اورتاگرافیا کم چیلیگی بارادا هم ایراندا و هم داشاری یورتلرده کوپ سانلی دیلچي عالیملار ایلاتادا چکیلی سسلرینگ دولی بیان بولیپ بیلمه یانی حاقیندا ماغومات بریارلر ساداجا میثال ادیب آیدساق حاضرکی زاماندا پارس خاڤیندا ایمیل یازیلاندا کوپله نچ لاتین خارپلاریندان پیدالانیپ یازیلیار و اونینگ اساسی سباب لرنتینگ بیر چکلی سسله رینگ دولی بیر خارپ شکلینده یازیپ بولمایانی دیر.